

психологічне – 25,1 %, а в деяких випадках застосовувалось фізичне та психологічне насильство одночасно.

До того ж слід зазначити, що злочинна діяльність етнічних злочинних угруповань, що зосереджують свою діяльність не тільки на одній області кримінальної активності, набувають все більш універсальний характер, тобто диверсифікують (розпилюють) її з різних сфер, з тенденцією відходу від так званих кримінальних джерел доходу, до проявів «білокомірцевої» злочинності, з подальшою легалізацією злочинних капіталів здобутих шляхом різних протиправних дій під цілком легальному бізнесі.

Список використаних джерел

1. Эбзеев Б. С., Айбазов Р. У., Краснорядцев С. Л. Глобализация и государственное единство России. М., 2006. 305 с.
2. Тацій В. Я. Боротьба зі злочинністю на межі XXI століття – проблема сьогодення. Проблеми законності. 2008. Вип. 99. С. 3–18.
3. Севрук В. Г. Поняття та сутність етнічної злочинності. Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2018. № 4. С. 64–94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2018_4_8.pdf
4. Ходаківський Є. І. Психологія управління : підруч. / Ходаківський Є. І., Богоявленська Ю. В., Грабар Т. П. – [3-тє вид., переробл. та допов.]. – К. : Центр учбової л-ри, 2011. – 664 с.

Ладнюк Вікторія Романівна,
аспірант докторантури та ад'юнктури
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: докторант докторантури
та ад'юнктури Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних наук,
доцент **Бабаніна В. В.**

СТРУКТУРА СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН ЯК ОБОВ'ЯЗКОВА ОЗНАКА ОСНОВНОГО БЕЗПОСЕРЕДНЬОГО ОБ'ЄКТА ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 351 КК УКРАЇНИ

Для повноти та послідовності дослідження об'єкта перешкодження діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради, слід визначити та проаналізувати складові елементи суспільних відносин, які виступають основним безпосереднім об'єктом злочину, передбаченого ст. 351 КК України.

Розглядаючи структуру суспільних відносин ми підтримуємо думки М.Й. Коржанського, В.Я. Тація, Є.А. Фролова та інших вчених, які до структури суспільних відносин включають: 1) учасників; 2) предмет; 3) соціальний зв'язок (зміст) [6, с. 56; 4, с. 37; 7, с. 215]. Додамо також, що такий підхід щодо структури суспільних відносин відображається і в сучасних спеціальних наукових дослідженнях як

вітчизняних так і зарубіжних вчених (В.А. Бортника, В.М. Винокурова) [1, с. 134; 2, с. 116–119].

При цьому, під учасниками суспільних відносин розуміються фізичні або юридичні особи, їх об'єднання, держава, територіальна громада, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, будь-які інші соціальні утворення, які вступають у відносини (взаємодію) між собою або з іншими соціальними утвореннями. Характер та роль учасників суспільних відносин визначає особливості самого соціального зв'язку та самих суспільних відносин між такими учасниками. Принагідно зазначимо, що суспільні відносини рівною мірою можуть складатися між учасниками суспільних відносин різного порядку. Так можуть виникати суспільні відносини людини та держави, людини та територіальної громади, людини та юридичної особи, групи людей та органів державної влади, територіальної громади та держави тощо. У такому випадку, характер та статус учасника (учасників) суспільних відносин може тільки визначати їх окрему специфіку, утім загалом не впливає на природу таких відносин та визнання їх суспільними, так само як не впливає на правове забезпечення охорони таких суспільних відносин.

Важливим у контексті вивчення учасників суспільних відносин залишається питання про їх кількісний склад. У цьому зв'язку слід підтримати думку тих вчених, що кількісно коло учасників суспільних відносин може бути необмежене, проте мінімальна кількість таких учасників повинна бути не менше двох [3, с. 122]. Пояснюється це тим, що суспільні відносини передбачають, перш за все, відносини тобто взаємодію, і цілком логічно, що така взаємодія можлива щонайменше між двома учасниками. В іншому ж випадку (за наявності тільки одного учасника) взаємодія як і самі суспільні відносини є неможливою. Однак, такий підхід не виключає можливої участі у суспільних відносинах (участі у взаємодії) трьох, чотирьох чи набагато більшої кількості учасників.

Що ж стосується основного безпосереднього об'єкта перешкоджання діяльності народного депутата України чи депутата місцевої ради, то учасниками цих суспільних відносин, на нашу думку, повинні виступати: 1) законодавчий орган державної влади або органи місцевого самоврядування; 2) народний депутат України або депутат місцевої ради; 3) комітети та тимчасові слідчі комісії Верховної Ради України; 4) інші учасники суспільних відносини (фізичні та юридичні особи, їх об'єднання, інші органи державної влади або інші органи місцевого самоврядування, територіальна громада, суспільство тощо).

Визначення такого кола учасників суспільних відносин ґрунтується, по-перше, на положеннях диспозицій ч. 1 та ч. 2 ст. 351 КК України, а по-друге, на уявленні про загальний авторитет органу влади чи органу місцевого самоврядування та співвідношення його із авторитетом самого народного депутата України та депутата місцевої ради. На цій підставі, до кола учасників розглядуваних суспільних

відносин належать: народні депутати України, депутати місцевих рад, окремі органи, створені Верховною Радою України (комітети та тимчасові слідчі комісії). Так, безпосередньо ці учасники суспільних відносин, згадані у тексті самої кримінально-правової норми.

Що ж стосується віднесення Верховної Ради України та місцевих рад до кола учасників цих відносин, то, на наш погляд, тут наявною є ситуація, коли порушення (приниження) авторитету народного депутата України чи депутата місцевої ради тягне за собою порушення (приниження) загального авторитету всього органу законодавчої влади та органу місцевого самоврядування. Наприклад, п. 4 ч. 1 ст. 6 Закону України № 2790-ХІІ від 17 листопада 1992 року «Про статус народного депутата України» визначає, що народний депутат України виконує доручення Верховної Ради України та її органів [5]. Відтак, перешкодження діяльності народного депутата України може ставити під загрозу не тільки його особистий авторитет, але й авторитет всього законодавчого органу державної влади, а перешкодження діяльності депутата місцевої ради – авторитет такої ради.

Теж саме стосується і випадків перешкодження діяльності комітетів та тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України, коли порушення авторитету цих органів тягне за собою порушення загального авторитету Верховної Ради України як законодавчого органу влади. Так, відповідно до ст. 89 Конституції України Верховна Рада для здійснення своїх повноважень може створювати комітети та тимчасові слідчі комісії, а отже останні діють саме задля реалізації функцій самої Верховної Ради України і уповноважені нею.

Разом із цим, виникає питання про включення, до кола можливих учасників розглядуваних суспільних відносин, інших органів, які утворюються Верховною Радою України із числа народних депутатів України (спеціальні та тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України), а також органів, які утворюються місцевими радами із числа депутатів місцевих рад. На нашу думку, забезпечення авторитету таких учасників суспільних відносин, також повинно знаходити належну правову охорону і ця правова охорона мала б забезпечуватися нерозривно із правовою охороною авторитету самої Верховної Ради України, місцевих рад та народних депутатів України і депутатів місцевих рад.

Водночас, існуючий підхід щодо забезпечення правової охорони авторитету цих органів та їх посадових осіб, видається штучно звуженим і виділення нами саме такого спектру учасників суспільних відносин також є штучно звуженим, але це звуження відбувається саме на підставі формального розуміння положень диспозицій ч. 1 та ч. 2 ст. 351 КК України.

Наступним елементом суспільних відносин є їх предмет – блага, цінності з приводу яких і виникають суспільні відносини. У межах аналізованої групи суспільних відносин таким предметом виступає сам авторитет, тобто загальновизнане значення, вплив, довіра законодавчого

органу влади та окремих, створених ним органів, органів місцевого самоврядування та представників всіх цих органів.

Саме з приводу авторитету, а точніше з приводу забезпечення авторитету загаданих суб'єктів, і виникають суспільні відносини (взаємодія) між учасниками.

У конкретному вигляді така взаємодія уособлює собою соціальний зв'язок, що є третім елементом суспільних відносин. У контексті суспільних відносин щодо забезпечення авторитету загаданих вище органів та посадових осіб, то соціальний зв'язок (зміст) таких відносин полягає у своєрідному двосторонньому процесі взаємодії носія авторитету із іншими учасниками суспільних відносин. З одного боку законодавчий орган державної влади, створені ним органи (комітети та тимчасові слідчі комісії Верховної Ради України), органи місцевого самоврядування, народні депутати України та депутати місцевих рад наділені та користуються певним авторитетом, що виражається у загальному визнанні впливу, значенні, довірі до цих органів та посадових осіб. З другого боку – інші учасники суспільних відносин зобов'язані не порушувати цей авторитет, не підривати його, тобто не підривати загальне визнання впливу та значення, довіру до вказаних органів і посадових осіб.

У цьому, власне, і простежується двосторонність соціального зв'язку учасників суспільних відносин, тобто зв'язку, коли дві сторони учасників одночасно реалізують своє відношення до передерта суспільних відносин.

Отже, розглянувши структуру суспільних відносин, які виступають основним безпосереднім об'єктом злочину, передбаченого ст. 351 КК України, може визначити, що такими суспільними відносинами є відносини, що виникають між Верховною Радою України, комітетами, тимчасовими слідчими комісіями, народними депутатами України і депутатами місцевих рад, з одного боку, та іншими учасниками суспільних відносин, з другого боку, щодо наділення, користування та не порушення авторитету (загально визнаного значення, впливу, довіри) Верховної Ради України, окремих створених нею органів, органів місцевого самоврядування, народних депутатів України та депутатів місцевих рад.

Список використаних джерел

1. Бортник В. А. Честь та гідність особи як об'єкт злочину : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2013. 212 с.
2. Винокуров В. Н. Общественные отношения как объект преступления : за и против. Государство и право. 2010. № 1. С. 116–119.
3. Грудзур О. М. Об'єкт злочинів у сфері службової діяльності. Підприємництво господарство і право. 2009. № 12. С. 121–125.
4. Коржанський М. Й. Об'єкт і предмет злочину : лекція. Київ: Національна академія внутрішніх справ України, 1997. 112 с.

5. Про статус народного депутата України : Закон України № 2790-ХІІ від 17 листопада 1992 року URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2790-ХІІ>.

6. Тацій В. Я. Объект и предмет преступления в советском уголовном праве : учеб. Пособие. Харків : Вища школа. Изд-во при ХГУ, 1988. 198 с.

7. Фролов Е. А. Спорные вопросы общего учения об объекте преступления. Сборник ученых трудов Свердловского юридического института. 1969. Вып. 10. С. 184–225.

Устимчук Владислава Петрівна,

курсант 3-го курсу ННІ № 1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Левченко Ю. О.**

СОЦІАЛЬНІ ЧИННИКИ ПОШИРЕННЯ НАРКОМАНІЇ СЕРЕД МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Анотація: Мета статті полягає у розкритті проблеми поширення наркоманії серед молоді в Україні, а також заходи боротьби з нею та встановленню, що вживання наркотичних засобів та психотропних речовин безпосередньо пов'язане з ростом злочинності.

Ключові слова: наркоманія, наркотичні речовини, наркозлочинність, незаконний обіг, причини злочинності.

Summary: The purpose of the paper is to reveal the problem of the spread of drug addiction among young people in Ukraine, as well as measures to combat it and to establish that the use of narcotic drugs and psychotropic substances is directly related to the increase in crime.

Keywords: drug addiction, narcotic substances, narcotilus, illicit trafficking, causes of crime.

Типовими умовами, що сприяють зростанню злочинності в сучасному світі, визнаються урбанізація, екологічні проблеми, інші тіньові сторони цивілізації і технічного прогресу.

Суб'єктивними факторами злочинності є такі суспільні явища, як алкоголізм, наркоманія, пропаганда в засобах масової інформації і мистецтві насильства, розпусти, бездуховності.

За останні роки майже вдвічі зростає кількість осіб, які перебувають на обліку в медичних закладах із діагнозом наркоманія - стан періодичної або хронічної інтоксикації натуральною або синтетичною наркотичною речовиною, що характеризується потягом до даної речовини, а також психічною і фізичною залежністю від ефекту дії цієї речовини. Найбільш ризикова і чисельна вікова група – молоді